ՊՍԱՆԵՐԲՈՒՐԳ—ՏԱՐԻ—ԹՎԻ—1161—ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ—4—ՆՈՅԵՄԲԵՐ—1871

ԳԱՅՄԱՆԸ

Տարեկան գին Ս. Պետերբուրգ համար 180 գր.
» Դուրսը » 10 մէջ.
Վեցամսեայ Ս. Պետերբուրգ » 90 գր.
» Դուրսը » 5 մէջ.
Իւրաքանչիւր թերթի գին 50 փարա
Կանոնաւորման առթիւ մէկ անգամի համար 3 գուրուշ, երկու անգամի համար 2 գուրուշ, աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կայայ

ԱԱՔԱ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳՈՒՅԱՆԴԵՆՈՒՊՈԼԻՍ 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Գաղղիոյ Պոնապարթեան թերթերը կրակ կարած են Գ. Թիէրի դէմ, որ Մէն—Լ—Ոյոզ գաւառի հանրապետական ժողովոյ անդամոց օգնած մէկ բռնախօսութեան մէջ կը յայտնէ թէ հանրապետութիւնն իրեն աւանդ. յանձնուած լինելով, զայն ոտիրացնելու պիտի ազնաստ։

Ահաւասիկ իր խօսքերը.

«Ես կուսակցութեան մարդ չեմ, այլ Գաղղիացի մ'եմ, որուն պատշաճ յանձնուած է օգնել երկրին, որպէս զի կարենայ դուռն տապնաղի մը մէջէ դուրս ելնել։ Հանրապետութեան հեղինակն ես չեմ, բայց աւանդ յանձնուած է ինձ, եւ ես պատուոյ տէր մարդ մ'եմ, ոյս աւանդն իմ ձեռացը մէջ եւ իմ գործս չպիտի կորնչի։ Բայց հանրապետութիւնը շատերուն անվստահութիւն ազդելով, կը պահանջէ հանրապետականներէն որ փութոյ պնդութեամբ բարեկարգութեան յարին։ Հանրապետութիւնը միապետութենէն ուրիշ խոհական լինելու պէտք ունի, եւ կը պարտաւորի յանձնել թէ կրնայ ինքը բարեկարգութեան եւ օրինապահութեան հետ ապրիլ կառավարութիւնը դրսից եւ անուսման ընթացք մը բռնեց այն պատերազմին մէջ, որ կնշանակ սրտիս մղեցի փարիզի ազատամարտ դէմ։ Հիմա ալ չափաւորութեամբ վարուիլ կուզէ, բայց չպիտի թոյլ տայ որ մեկը բարեկարգութիւնը վրդովէ։ Վասն զի հաստատակաց խաղաղութիւնը երկրին ազատմունը համար ալ ամենահարկաւոր է։ Պէտք է վստահութիւն ազդել տարաց եւ ցուցնել անոնց թէ Գաղղիա կը վերականգնի, որպէս զի մեկնին երթան եւ մեր երկրին իրենց ներկայութեանէն ազատեն։ Մենք չկրնանք մեր երկրին փառքը արդ ծայրով դնել պէտք է որ անոր ազատութիւնը փաթաթենք աշխատութեամբ, բարեկարգութեամբ եւ ամենուն ջանքովն ու պտղաբերութեամբ։»

Ինչպէս որ ըսինք Գ. Թիէրի այս խօսքերը՝ թէ եւ ամէն մեռանդ միապետականաց՝ գլխաւորապէս Պոնապարթեանց կատաղութիւնը գրգռեց, որով ամէն թշնամանք եւ դրպարտութիւն ժայթքել սկսան Գ. Թիէրի եւ կառավարութեան անդամց դէմ։

Հանրապետական եւ Նոր իսկ Օրլէանեան եւ Ալենտարական լրագրերէ ոմանք ալ սկսան հարս ու բոց ցիրել Պոնապարթեանց եւ մանաւորապէս Նապոլէոն Գ-ի դէմ, որ վերջին ատեան Լանսրայի Թայմզ լրագրին մէջ հրատարակել տուած պատրաստակեալ յայտարարութեամբ մ'եւս առաւել դրգռած է մարդիկն իրեն դէմ։

«Զարմանալի բան կը գալէ թան լրագիրը ոյսպէսի արիւն, ոյսչափ չարիք բառական չե՞ն եղած մեզ Պոնապարթիականաց թեան ձեռքէն ապատելու։ բայց այս դիպուածս մէջ, ամենայն պարզմտաց թեամբ կը խոստովանինք։ մեզ կը ապարդիւնացնէ նաեւ։

«Ի՞նչ պատասխան տալու է այդ մարդուն՝ եթէ գէղջիերը բառական բարձրաձայն չխօսիցան։

«Եւ ի՞նչպէս փաստերը կրնան դրիլ մասայ եթէ վիճաբանի մը վրայ ծանրցած՝ ամենէն ապատուելի պատասխանատուութիւնը դեռ վիճաբանութեան տեղի կը թողու։ Գաղղիա ամէն բան տուած էր այդ լաղդաւորը։ Ինքզինքը անոր ձեռքը մատնած էր։ իր բաղդին տաւնը փակ աչօք անոր յանձնած էր։ ամէն բան խաղաց դրաց։ ամէն բան վատնեց, ամէն բան դատանանեց։ Երբէք՝ ապիկարութիւնն այդպէս սերի մեծութեան հասած չէր։ Եւ տակաւին կը վիճաբանեն այդ թագաւորութեան վրայ կամ մեռաւանդ ինք իր վրայ կը վիճաբանի։ բայց այն ժամանակ ի՞նչպէս պատասխան պէտք է տալ։ որովհետեւ կարելի չէ վիճաբանութիւն յանձնառնալ՝ տանց սրդէն այդ տիսուր խօսակցացին առաւելութիւն մը տալու։

«Կայսրը խարդաւանք չնիւթեր եղեր բնաւ։ սխալագոյնն հնարքներու իր գործածած բաները չեն։ Հեռի իրմէ այն դած մեքենայութիւնները՝ որք գործողներուն յարդը կը կասրեն։ Ո՞վ է այդպէս խօսողը։ — Նա որ իր կեանքը դահ ձեռք բերելու փորձերով անցուցած է, դաւեր դիւթելով, զրպարտանքներ կոչառելով մեր ծովեկերքն իջնելով, յեռոյ օր մը յանդգնութեան ատախօսութեան եւ երկրայնամիտ նենդմտութեան զոհութեամբ իր նպատակին հասնելով։

«Պատարանդի կայսրը չարիք իր հաստատութիւններուն երդումը քակել ինքզինքը իբրեւ. Գաղղիոյ օրինաւոր վեհապետ կը նկատէ։ բանի տեղ չդրներ այն կրկին քուէարկութիւնները՝ որոնք ընդհանուրին ձայնն ութ ամսէ ի վեր կը բաղդի կայսրութեան եւ անոր կողմնակցաց դէմ։ Փոյթ չէ իրեն եթէ ժողովրդեան քուէն Պոնապարթիականները դարս կը թողու քաղաքական ու դատական իրաւունքներէն եւ ազգային ժողովէն։ Ինքը գարձեալ ընդհանուր քուէարկութիւն կոչել կայսրութեան համար։ որպէս զի թէ ազգին կամքը պահանջեալ եւ յայտնութեան ձեւն ալ ինք հրամայելու։ իրաւունք ունենար։ Լ'Հ անչուշտ հորցոյան ձեւն ընդհանուր քուէարկութեան Նարբէոնեան ձեւն է։ որ Ցեռանի Նոխլենիոց օրը եօթն միլիոն ձայն վատակցաց կոչուեր։ եւ ասոր համար է որ Գաղղիոյ կասկածելի եղած է այսօր այն ձեւը եւ չաղիր խօսքը լսել։»

Տէպս լրագիրն ալ անոգոք կերպիս կը ձագկէ գահակրոյս կայսրը։

«Նարբէոն ամենամեծ արհամարհանք կը ցուցնէ դաւադրութեանց։ գաւադրաց եւ. ցած մեքենայութեանց վրայ։ որք ընդհանրաբար յարգը կը կասրին։»

«Բայց ո՞վ էր Սիմրասպրիկի մէջ։ Պուլոնի մէջ։ եւ. դեկտ. 2 ին գաւադրաղը։ Նարբէոն Գ. կա հրցնէ թէ իր իրաւունքն անսիմար մեռոյած է։ եւ թէ քանի որ ժողովրդեան կամքը կանոնաւորապէս չհարցուի։ երեսփոխանական ժողովոյ որ եւ է որոշում չընկնար ընդ ինքն որդերու։ Գաղղիոյ օրինաւոր վեհապետը լինելէ։ Ըսել է թէ Գորտոն ազդալին ժողովոյն այն գաւէն։ որ հինգ ձայնի դէմ համակամութեամբ կայսրութեան անկումը վճռեց։ ոչինչ եւ չեղեալ է իրեն համար։ Ցաղդ է որ այն ժողովը ժողովրդեան ընդհանուր քուէարկութեան բնարրուած է։ որ իրեն ներկայանալու համարձակ կայսերական բնարերները մերժելով՝ կայսրութեան դէմ վճռեց։ բայց այս անկարելութիւն պարագայ մ'է։ Նարբէոն Գ. կուզէ որ երկրին կամքը հաստատուն ձեւն ալ ինք որոշէ։ իրեն ընդհանուր քուէարկութիւն մը պէտք է իր ուզած ձեւով։ եւ դարձեալ իրեն ալ ինքնին յատուկ տանիլ յանձն կառնու։ ձրիարար։ Իսկ ընդհանուր քուէով ընտրուած ժողովներն իրեն համար գոյութիւն չունին։ բայց անոնց վրայ որոշուն յարգ ունենալն այսօրուընկ չգիտեմ գիտնանք։

«Սակայն պատուերիշ հնարքը բաւական իրաւունքներ մ'ալ կիմանանք թագուհի պատմութենէն, այսինքն թէ բարձրութիւն կենսարարական պաշտօնեաներ դիր դրել են գահակրոյս կայսեր եւ հաբրաց ցել են թէ իրենց սա ինքն տուած երդումէն կարձակէ՝ դիրենք։ կայսրը պատասխանել է թէ իր հոգեւորականութիւնը մինչեւ հոն չէր կընար հասնիր եւ թէ ինքզինքն միայն այն երդմամբ կապուած պէտք էր համարէին։ ինչ ընել կուզէ պարեօք այդ պաշտօնակալները։ Դատարութեան գիտուն չունեցող մարդու մը համար բանակին պաշտօնակալաց երդումն լուծեալ կամ չլուծեալ լինելը բնաւ կարեւորութիւն պէտք չէր ունենար։ Բայց ինչ անհաւատալի մրցանակ է թէ երդման վրայ խօսիլ միայն Ո՞վ լուծած էր դեկտ. 2 ին։ Նարբէոն Գ. երբոր դարձ նախագահ մ'էր։ իր երկրին Յանմանագրութեան տուած երդումէն։ Ֆիրիքատէ գահակրոյն կայսրը ցաւ կը յայտնէ «Գաղղիոյ բարձր գիրքը գիտցող ազգերուն, կատարութեան ինքնութիւնն ի՞նչ է։ Ամենայն դրամական այլ եւ այլ հաստատութեանց պատնութիւն տրուելուն համար գրամատանի հանելու մինչեւ որ ազգային ժողովը գումարի։

Գ. Պլանքի Վերայլ տարուելոյ պատերազմական երրորդ ատենին քննիչ դատաւորս։

Ֆրանսայի Գանգրայն գրքոյնոյ ի կրկնապատկելու եւ մանրը պանքատանիներուն չրջանակութիւնն երեք հազար միլիոն ֆրանքի հանելու համար ազգային ժողովոյ օրէնք մը ներկայացնել որոշեց։ Ցա այժմ դրամական այլ եւ այլ հաստատութեանց պատնութիւն տրուելուն համար գրամատանի հանելու մինչեւ որ ազգային ժողովը գումարի։

Գ. Պլանքի Վերայլ տարուելոյ պատերազմական երրորդ ատենին քննիչ դատաւորս։

ԳԱՅՄԱՆԸ

Դուրս գացած լրագրաց ճանրաց գնանը խմբագրութեան վրայ է։

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակներ որ ուղղուին գրաբարի խմբագրի։ —Տօրէնին պիտի ուղղուի։ Ս. Գրիգոր, Զինվորի խան, Մասիսի գրասենեակը։

Հաստատ գնանը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վիէննա 14 Նոյ.

Անդրանիկ կոմսն այսօր երդումը։ ատ իբրեւ արտաքին գործոց պաշտօնեայ Լոնդէյ կոմսն ալ երդումը։ ատ իբրեւ նախագահ Հունգարական պաշտօնեութեան։

Վիէննա 14 Նոյ.

Թագաւոր-կայսեր ինքնագիր մէկ նամակն Անդրասի կոմսը կայսերական ատ եւ արտաքին գործոց պաշտօնեայ կանգնեցնէ եւ ընդհանուր կառավարութեան պաշտօնէից խորհրդին նախագահութիւնն անոր կը յանձնէ։

Փարիզ 14 Նոյ.

Կառավարութիւնը Պանքային գրքոյնոյ ի կրկնապատկելու եւ մանրը պանքատանիներուն չրջանակութիւնն երեք հազար միլիոն ֆրանքի հանելու համար ազգային ժողովոյ օրէնք մը ներկայացնել որոշեց։ Ցա այժմ դրամական այլ եւ այլ հաստատութեանց պատնութիւն տրուելուն համար գրամատանի հանելու մինչեւ որ ազգային ժողովը գումարի։

Ճինէվրայի մէջ բուռն հրդեհ մը ծագեցաւ, որ մեծ աւերում կ'պատճառեր։

Լոնտրա 13 Նոյ.

Ցամ. Փոնտ	48½
» Փոխ 1863	65
» » 1869	54½
Անգլ. Բանկ	93½
Բանկ դաղար	54½

Եիվերբուլ 13 Նոյ.

Բամբակ. Մ. Ն. Օ.	9½
Ծախուած	12000 հակ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յ. Գանէն հրատարակուած Գալլանական Ժամանակ մը Բաժանքի մէջ թէբաքիէ եռու ցէրաթիեան պաշտօնեայ եւ պաշտօնեասարաց առեն ոյցելութեան երթալը կարդալու, որպէս զի պաշտօնեայք գիշերուան ժամերն ընդունելութեանց զոհելով տեսութեան գործելուն դրաղելէ եւ չը մնան։

Աւելորդական առեւանները եւ կոչման տուեալը (խոթիեաթ) ներկայ Բամաղան ամսոյ մէջ ժամը եօթնին պիտի բացուին եւ իրիկուան ժամը տասնուկէսին պիտի փակուին։

Պատերազմ մը եւ ոչ կարդի պատասանները զկեց Սերբիի պէյին Հաճամճեան Յարգիս էֆէնտիին եւ խորհրդական Յովհաննէս էֆէնտիին, եւ ոչ քանի մը պաշտօնատարաց։

Դրաւի թէ երեսմոյ պաշտօնատանէն 200ի չափ աւելորդ պաշտօնատարաց ճանգոյ պիտի ազատի։

Թրաանս էյի կառքերն երէկուընէ ի մեր բանել սկսան։ Գալաթայ մէջ։

Ռարիկանութիւնը մայրաքաղաքիս մէջ ժամանակէ ժ"ի մինչ յառաջանալ ըսկրսած դողութեանց առոյգին առնելու համար քառասունի չափ անդրան Հելլենացիներ բռնեց եւ Հելլենական Քանչելիրիան զրկեց որպէս զի իրենց երկիրը ճանչնան։

Գէօլէռայի դէպքերը երկու շաբթի օրէն ի վեր նորէն նաւագիր սկսած են։ Երկուշաբթի եւ երեքշաբթի օրերը մեռնողներուն թիւը մինչեւ հոչուտ 30էն աւելի եղած չէ, որպէս մեծ մասը դարձեալ խասգիւղի եւ Գասլամ վանքի կողմերը։

Երկուշաբթիէն երեքշաբթի բուռնալու զիչերը Յարբ-Նարի Եէնի—Մահալլէն հինգ չարաչարած հայու մը ասն կը մնանեն, եւ ասն սիրոյնցած սենեակը բանալու ժամանակին, մեռած սենեակը ննջող ազատուհի մ'արիլնոլալ ազազակ կը բառնայ։ Ջանը որպարիզանը՝ որ սրտոտ թրուսի մ'է, խսկայն կը դրակէ անկոչնէն, երկար ատրճանակ մը կառնու, եւ ցնեալ ժամանակ չունենալով բակին մէջ գաղերան կը հանդիպի մարմ եւ ատրճանակին ընկնի կողմէն լանելով ասկի կողմանը կ'սկսի ազ ու ձախ զարնել։ Դրացիք խմանալով օգնութեան կը հասնին ճրագներով բայց զոպիրը կը փախչին, բակին մէջ ուրեան նշան, ներ մոզուի նկերուի թէ թրուսին ասուած հարուածներով զոպիրին սանք միրատուած էին։ Կամ թէ զոպերն ինքզինքին պաշտպանել կարծելով մարմին մէջ իրար վիրաւորած էին։

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՊՕԼԻՍ

ԷՍՔԱՐԸ ՍԱՓՈՒԱԻԷ

3 Նոյեմ.	Լոնդոնի բրիգ	82 5
4 »	Հինգ տարիի առաւ.	82 13
	Էնգլ.	82 4

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԶԻՆՈՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Մ.

Գաւառական հարստահարութեանց Յանձնաժողովոյ անդամ եւ նորա ատեղեկագրին ներքեւ մեր սատրագրութիւնը դրած, այս կարեւոր եւ կենսական խնդիրն երեւան հանողներէն մէկն ալ բնականաբար մեզ կը ճանչնայ։

Երբեմն չարամիտ ի վեր այս խնդիրը ընդհանուր ժողովոյ եւ հասարակաց կարծեաց առեւանն եղած կը յուզի, կը վիճաբանի, բնդդէմ եւ ի նպաստ խորհրդածութիւններ, փաստաբանութիւններ յերեւան կուգան, խնդրոյն հեղինակները կը գտանուին, կամ կը պաշտպանուին։ Կարծենք թէ մեզ ալ անհրամեցա պարտք մ'է երկու կողմանց փաստերը լսել եւնեւ՝ կամ ինքզինքնիս ընելոյն մեր խղճին մէջ դատապարտել, կամ սրդարարացնելու փոքր փրթնել։

Կը փաթանք բսել թէ գատապարտելու պատճառ մը չենք դտած, այլ ինչ որ էր կանխաւ մեր հաճոյամ, նոյնն է եւ այսօր, մանաւանդ ապրելի հաստատուած է։

Սմնն իրաւունք փոխադարձ պարտք կենթադրէ։ Աղաւութիւն, հաւասարութիւն, քաղաքացիութեան իրաւունք, որք պատոյ դդացմունքներ մարդոյ հաւանար անկշռելի բարիք են, փոխադարձ պարտքեր կամ զոհողութիւններ կը պահանջեն, որոց առաջինն է զինուորութիւնը, կամ արեան հարկը։

Այդ արեան հարկը գոհողութեանց ամենէն թանկագինն է, բայց փոխարէն ընծայած իրաւունքներն ալ նոյն համամասութեամբ թանկագին են։ Ժողովրդ մը՝ որ այդ հարկը վճարել չուզեր փոխադարձ իրաւունքէն ալ ինքզինքն կը հրաժարի կամ ազնուագոյն համարուի։ Իր բնական երկիրը պաշտպանելու համար իր որբեւնը տալ ազգ ժողովրդ մ'այն երկրին վրայ իրաւունք մը չկրնար ունենալ, հարկներնէ զատ եւ չկրնայ ունենար քաղաքացիութեան իրաւունք չկրնար պահանջել եւ ինքզինքը ազատութեան կը դատապարտէ։

Յանձնեան պետութեան մէջ ոչ-մահմէտականն ժողովրդք անեղակ մը ազատներ էին մինչեւ 1856ի նշանաւոր թուականը։

Բարեկարգութեան հրամայական այն տիրուր եւ անարգ վիճակին վերջ տալ ուզելով՝ անխարդ հաւասարութիւն հրատարեց տէրութեան ամենազգի ժողովրդոց մէջ։ Ամենն ալ մի եւ նոյն հայրենեաց մի եւ նոյն վեհապետի տղաներ, մի եւ նոյն իրաւանց տէր հրատարակեց։ բայց փոխադարձաբար ալ մի եւ նոյն պարտքը դրաւ։ ամենուն վրայ։

Ընդանիք, բարիքը պահանջել իրաւունքնենք, եւ փոխադարձ պարտքը յանձն չառնուլ, արիւն բան չիրաւունք։ բայց եթէ ինքզինք անարժան ճանչնալ նոյն իրաւանց։

Այն ժամանակ իրաւունքը չնորհ մ'եղած կը լինի եւ չնորհին օրէնն ալ չնորհողն է։ եւ ոչ շնորհնեկողը։

Ցաւալի է որ բարեկարգութեան հրամայականին հրամցուած հաւասարութեան օրէնքներեն գիւղ կատարելագործ չեն դարձաղրուած։ մահմէտականաց գէմ ըրուած անէկ վկայութիւնը գրեթէ ընդհանրապէս չընդունուիր։ ըրբիսանեանց՝ մանաւանդ դատաւորաց մէջ ատելութեան վիճակի մէջ են մահմէտականաց քրիստոնեանց դեմ կռուին արհամարհանքը դեռ կը շարունակէ։ բայց ասանք մեծ մասամբ հին նախապաշարմանց մեռոցներ, դարաւոր անհաւասարութեան հետեւանք են։ յարաց եւ սովորութեանց մէջ արմատացած, որք մէկէն ի մէկ եւ գիրաւ չեն կրնար ջնջուիլ։ սակայն ինչ որ ալ լինին, արդարի եւ դատաւորաց անհերելի լինին մեզ համար այս խարդախութիւններն ու անհաւասարութիւնները ասանց դէմ բաղաքելու եւ ասանց սղաւասարաց բարձրամը ինդրելու։ համար փոխադարձ պարտականութիւնն ալ յանձն առնելու յոժարակամութիւն գտնելու ենք, գիտնալով որ մէկը միւսին հետ անրաժանելի կերպիս կապուած է, կամ ասնկ լանելու։ մեկը միւսին հետեւանքն է։

Այս ճշմարտութիւնը՝ բաց ի մեկ երկու երեւոյթներէ՝ ժխտող չգտնուեցաւ ազգային ընդհանրապես։ բայց պարտականութեան, պարտաւորութեան եւ հետեւանաց վրայ առարկութիւններ եղան, առարկութիւնք, որոց մէջ իրաւացի կէտերու հետ նոյնպէս կամ թիւր ըմբռնումներ ալ կան։ որոց վերայ յաջորդ թուով։

ԱԶԳԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ա Ռ

ԱԶԳ. ԵՐԵՍՓՈՒՆՆԵՐ

Ըստ խնդրոյ Քաղաքական ժողովոյ՝ ընդհ. ժողովոյ Լ.Դ. Դեռաբ որ յաւանդիկայ ուրբաթ գումարել որոշուած էր, ուրեմն պիտի անենայ հետեւեալ ուրբաթի որը Նոյեմբերը 18 ին։

3 Նոյ. 1871	Բ. Աւենարեան
Պոլսաթիւ	Ընդհ. Քարտ.

Ց. ՍԷՐԵԷՄ—ԳՈՒԼԻ

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՀԱՐՍՏԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՆՑՆԱԺՈՂՈՎՈՅ

(Շարունակութիւն թիւ 1160)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍԱՆ

ԳԱՐԱՆ ԳԱՒԱՌԱՑԻ ԱԶԳԱՅՆՈՅ

ՎԻՃԱԿԻՆ

Մինչեւ հոս պատմուածները յայտնի կ'ապացուցանեն թէ գաւառաց մէջ գործածած զեղծմանց դէմ Ազգային Պատրիարքարանը Բարեխնամ կառավարութեան որոշումներուն դիմած է, եւ կառավարութիւնն ալ առանց բարձման համար հրամանագրեր զրկած է տեղական իշխանութեանց։

Բակին՝ Յանձնաժողովոյս եկած 54 կոչ առաջնորդական ընդարձակ տեղեկագրերէն եւ Պատրիարքարանի արձանագրութեանց մէջ մի եւ նոյն զեղծմանց մասին հետաքրքրուած թաղերիններէն յայտնի կ'երեւի, թէ մինչեւ ցարդ Բ. Դրան հրամանագրերն անբաւական եղած են դատաւորի ազգայնոց միճակին բարեկամութեան։ հետեւապէս Պատրիարքարանը սովորական Շրջէնէն դուրս ուրիշ եղանակի մը ձեռք զարնել կը պարտաւորի. եւ Բ. Դրան ալ սովորական հրամանագրէն դուրս ուրիշ եղանակի մը։ Պատրիարքարանը՝ կամ որ նոյնն է Ընդհանուր Ժողովդ՝ իր ոգեորականէն դուրս միջոցը ձեռք առաւ ահաւասիկ, անուանեց Յանձնաժողովս։ որ քանի գաւառացոյց հանրական վիճակը, եւ հանրական գործոնի մը վրայ իր խորհրդածութիւնը բերէ։

Յանձնաժողովս ալ իր քննութեանցը մէջ՝ այդ հանրական ոգեորեան եւ գործոնին ոչ-խոսոր խոսոր զդալի կիրպով տեսած ըլլալով, զայն կը հաստատէ. եւ կը նկատէ թէ Ազգային ժողովը իւր առ Կամանեան կոյսերական կառավարութիւնն անեցած պարտաւորութիւնը եւ հաստատութիւնը հաստատելու փոքր մը կուտայ։ որպէս զի բարձուին այն զկոչուածները որ կը զործուին գաւառաց մէջ հակառակ օրէնքաց։ եւ հակառակ հաստատութեան ակնջանաց։ որ Վեհ. Յուլմանէն խոսթիթի հին մայրաքաղաքներուն եղած է։

Յանձնաժողովս հետեւելով այն բարձր ապաստութեան։ զոր իւրաքանչիւր հպատակ ազգաց ուսած է Վեհ. Յուլմանէ՝ Բարեկարգութեան խոսթիթի հին մայրաքաղաքներն մի կայսաւ թէ։ «ժամանակին բերմանցն եւ քաղաքակրթութեան արդեանցն ու գիտութեանց պահանջած Բ-ԷԿ-ՐԷ-ԼԻ-ԱՆԷՐԷ իւրաքանչիւր հասարակութիւն իսրհրդածութեամբ արուէ ու Բ. Դրան ներկայացնէ»։

Եւ նկատելով թէ, Բարեխնամ Կառավարութիւնը՝ մանաւանդ վերջին օրերս՝ երկրին ներքին վիճակը «ՀԱՆԷ-ՈՒ-ՄԱՆԷՐԷ» եւ քան այնմ դարձանէ հոգ տանի։

Իբրեւ դարման՝ հետեւեալ քանի մ'առաջարկութիւնները կ'ընէ Ազգ. ային Յանձնաժողովս։ եւ Ձեր խնամատանութեանը կը յանձնէ։

Ա.

ԱՐՔԱՅԻՆ ՏՐՈՅ ՎԱՐՈՒԵՐԵԱՆ, ԶԱՂԹԱՆՑ ԵՒ ԴԱՐԱՆ

1. Զինուորական արոյ վերաբերեալ մարդ՝ զինուոր առայ, Բարեկարգութեանց հրովարտակին համեմատ Այսպէսի խնդիր մը մենք ինքնին հարկ է որ ներկայացնենք եւ յայտնենք թէ մենք ալ որաւոյ եւ քաղաքացիութեան դդացումն ունինք։ եւ Հայրենեաց ու Ցէրութեան համար արիւն թափելէ չենք խորշիր մեր մահմէտական հայրենակցաց հետ։

Պատճառները մասին խնդրել՝ որ առանք չնորհուին, վասն զի Բարեխնամ կառավարութիւնն արդէն զինուորական արոյ Ա4ը զեղչած եւ չնորհած է մանկանց. զառ ամիրայ եւ այլոց համար։ Այս զեղչը փոխանակ թահրիրի թուականէն հաշուելու՝ ի չնորհուած թուականէն կը հաշուեն, որով թահրիրի թուականէն մինչեւ զեղչի թուականը եղած Պաքայէները կը պահանջուին, որ ժողովրդեան անհնար եղած է վճարել։

2. Լիւլէ եւ Թէգիրտէ արոյ համար նոր թահրիր խնդրել։ բայց ոչ դատանի, այլ հրամանաւ եւ ապօրէն թահրիրին պատճառաւ մեռած Պաքայէներուն չնորհուին։

3. Իլմիէ համար խնդրել որ Ցէրութիւնն ազգակի ինք հաւաքէ։ Միւլիէզիմը վերցն իր հաշուին ապրին կարելի եղածին չափ աւելի սուրք պանձել կը նայի, եւ ընդհանրապէս հարկագրծութեան ապագային հոգ չտանիր։ որ կառավարութեան համար կենաց խնդիր է։

Յանձնաժողովս կը նկատէ թէ արքունի արոյ նկատմամբ ժողովրդեան բրած դանդաղութիւնն աւելի ծանր են Միւլիէզիմներուն պէս։ եւ կրնանք ըսել թէ այս մասին ժողովուրդը եթէ 100 զուրուշ կը վճարէ, կէսը եւ թերեւս աւելի նաւագը հարիւր կը մնէ արքունի դանձարանի։ Այս կիրքերու մեղքով հարարարութիւնը՝ որ երկրին կեանքը պիտի ըլլայ, եւ անոր գիւրութեանցը եւ զարգացմանցը համար մինչեւ այլ եւ այլ միջոցներ կը պակսին, հարարարութիւնը նոյն իսկ Միլիթէզիմներուն ձեռք հոգեվարքը եղած է։ եւ կ'արժէ որ Բարեխնամ կառավարութեան մեծ ուշադրութիւնը հայցնենք դիմումներուն մեծ խնդրոյն, այս մասը արուեստին վրայ։ որ միակ արուեստ մնացած է արեւելեան եւ բնութիւնն ալ զայն զարգացնելու միջոցներով օժտած է։

4. Մենոֆէն սանջակին ազարէլիներն ալ արդի վիճակին մէջ ոչ ոչինչ չենք կրնար ըսել։ բնդհանրապէս աւելի պիտի ծանրանան գիւղացոյ վրայ։ Այս մասին ալ բիչ հնարաւոր միջոցներ գտա՝ կարելի ածոց վրայ փոխանակութեան ունուցիներ (բրէտ ֆօնտէ) հաստատելու դրութիւնն ալ հարկա-

ւոր կը նկատուի որ մեծ գործեր մը կրնայ ըլլալ ջանքն ալ գործածելու գէմ։

Ա.

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՇՏՕՆԵՒՑ

ՁԵՌՆՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ԴԱՐՄԱՆ

1. Օրէնքի անտեսումն, կամ անդեակ ըլլալով հակառակ գործող պաշտօնեայ մը վիճակը կամ ամբաստանութեան ենթարկելու ձեռնհասութիւնը կը պատճառեն։

Մինչ որ այլ ազգաց ձեռք առնուած միջոցները, օրէնսդիր այլ խնամով ըլլան պաշտօնէից բնաւորութիւնը, ասկոյն պէտք ունին իրենց վրայ հսկողութիւն (գնահատել) մ՚առնելու, որպէս զի անոր ժողովրդեան ընդհանուր ազատութիւնէն եւ օրինաց բնաւ անտեղեակ ըլլալէն, եւ կամ անզգայի բնիկ մեծատանց ազդեցութենէն ոդուած չը քաշեն։ Եւ երբ գաւառական կառավարութիւններէ անիսի եւ լիազօր քննիչներ գրկուին, որոնք ամեն կարգի մարդոց հետ բանակցելու եւ պատուին իրական վիճակը քննելու կարող ըլլան, պաշտօնէից վիճակը անշուշտ մեծ փոփոխութիւն կը կրէ։

Սակայն նկատել պէտք է թէ այս քննութիւնն ի՞նչպէս տեսակէտ պիտի ըլլայ։ վասն զի եթէ առգրական կառավարութեան կանխաւ ազդարարութեան վրայ՝ ժողովուրդը էնոյ իր ցաւերն անկեղծութեամբ խօսելու, կամ թէ որ յանկարծ պաշտօնեայն անժիջապէս գործէ՝ նէրէ՝ եւ պարբերաբար հոգ չը տարուի, այն ատեն ժողովրդեան վիճակը առաջինէն աւելի վատթար կ՚ըլլայ։

Ցաւալի հնարներէ ազնիւն հաւ. պաշտօնէից անակնկալ փոփոխութիւնները, որոնք թէ՛ դիւրութեան եւ թէ՛ բարոյական ազդեցութիւն ունին ժողովրդեան վրայ։ առանց փոփոխութիւններ երբ իրաւացի պանգատի մը վրայ ըլլան, տարակոյս չկայ թէ օգտակար կ՚ըլլան։ բայց այ թէ տեղափոխութեամբ, այլ խոպան պաշտօնէ դրկելովն։

2. Թէ՞ դէ՞ն՝ որ հիմնապէս տեղացի բնիկ մեծատանց կը ծառայէ, այժմեան ընտրութեան ձեւին մէջ բարեկարգութիւն մտցնելու պէտք կայ։ այս մասին գաւառաց Առաջնորդաց ներկայութիւնն ի՞նչպէս հարկաւոր է։ նայելէն կարեւոր ըլլալու է մեր Ազգէն ներկայացեալի ընտրելեաց դանեալ ազգայնն ունեցեալ ժողովով վաւերացեալ ըլլալը։ եւ առանց Առաջնորդի ի կնքոյն անընդունելի պէտք է համարուի թէ՛ Մեծ Պատրիարք։

3. Երբ գաւառէ մը եկած գանգատի մը համար՝ Պատրիարքարանի թղթերուն վրայ խմիրքամ ըլլար եւ, գանգատի ենթակայ անդամեան կառավարութիւնը ինքզինքն ազդարարելու միջոցներ գործածէ, պէտք է գանգատաւոր առաջնորդական իշխանութիւնն քննել։ Կառավարութիւնն եւ ազգին կողմէն վիճաղը քննիչներ դրկելով։ եւ Լիմէ հարկ ըլլայ՝ ի Գոլիս բերել տալով։

Գանել եւ դատել այս երկուքը մեծ գործեր են գաւառաց վրայ։

4. Ի. Գանձն գացած հրամանագրոց գործադրութեան խնդիրն ուշադրութեան առնուլ։ Եւ Գիւլխանեանի պաշտօնական լրագրոց միջոցաւ հրատարակել։ ի անկեկնութիւն ժողովրդեան։ Տիւսմարի թղթակցութիւնն ալ պիտոյք մ՚է գաւառացոյց հասնելու։

5. Շատ հարիւրաւոր է նաեւ պէտքի մը հատուցումն մեղմացուցանելու գործադրեալ, մանաւանդ կնիկ մոլորոց հոմար։ գանել 3 օր իր ազգին յանձնելու մասին։ Այսպէս նաեւ հարկաւոր է կրնատիսի արանց իրենց զաւակացը դաստիարակ մը վճարելու մասին՝ օրէնքի մը հաստատութիւնը։

6. Զարգացեալներուն ընկերութիւնը ալ իր յաւէտ արգիւնաբերեալ ունեցեալ տեղ գինուորներն մեր գաւառին, որոնք տեղափոխութեան ենթակայ են, ուրիշ ազգատիպ կ՚ըլլան։

7. Տղոց պաշտօնէից կողմէ Հաստատական եւ Բարոյական ազգային նախապատուութիւն մը տալու միտումը բառնալ, եւ իւրաքանչիւր հոյատակ ազգաց ըստ վարձքի տուրութեան ունեցած թէշրիֆաթի կարգը պահելը։

Գ.

ՈՉ–ՄԱՀՄԵՏԱԿԱՆԱՑ ՎԱԳՑՈՒԹԵԱՆ ՁԵՆԻՒՐՆԵՐԻՆ ԴԱՐՄԱՆ

Նաստատական, տաւերական եւ ոճրագործական դատերուն մէջ հարկէ նիզամի տարեներուն մէջ տեղադրելը եւ Շերիի չը յանձնելը՝ բարեկարգութեան հաստատութեանը, հոյատահանութեան եւ շատ տեղակ ուրիշներոց բարձմեն ծառայելէ զատ՝ հասարակութիւնը պէտք է բարձրացնէ, որ արդէն նիզամով հաստատուած է։

1871 Հոկտ. 30 Գաւառ Գաղիու.

. . . Խմբագիր.

Օրագիրը իւր 580 թուով խագիս պատաւարժան խորհուրդը ամփոփուած էր իւր կոչուելէ, եւ ամենայն պարագայի մը մէջ՝ որ արգելք պատուոյ աչք անձ մը երբէք չէր կրնար մոռանալ զայն, ուստի պարտաւորեցանք անհանդարտ սգուոյ սպասել որ կամ հերքէ եւ կամ ընդանի խորհուրդն՝ այս նախատինքը բաց դէպ գրաղդարար մեր ոչ հեռատրիրութիւնը փարատող գոհացուցիչ յօդուած մը նկրաւատ տեսնելու աեղ, կծու մակդիրով մը պատկաւած տեսանք գիտորդը։ Իր թէ անքաղաքավար եղած ըլլար։ եւ բան որաւ գործը հրատարակ եղած էր պոհ մ՚ալ լաւ պարտաւորեցանք մեր քուէաձեւ ընտրուած խորհրդոյ ձեռնհասութիւնն ու ազնուութիւնը կրկին փորձելու։ Նկատանք, եւ ահա տեսանք մէկ նրկաւ օրէն որ խորհուրդը Օրագրի առաջինը պարզապէս յայտնած եւ զինքը՝ ի դիւաչութիւն հրատարած էր բարեկամական ոգւով, որով մեր առ Թաղ. խորհուրդն ունեցած համակրութիւնն մերատարածուած։ միայն Օրագրի Մեծ. խմբագրի անիրաւ յարձակմանց դէմ մէկ քանի խօսք ընել պարտաւորեցանք յանուն արդարութեան, որպէս զի մամլոյ այս խեղճուկ մարտիրոսը, պատրուակեալ նշանակութեան մը գործը խուսափի մէջ թողլով հասարակաց կարծիքը չփոթելու, եւ պատասխան մը խորհուրդի մը դէմ ասելու թիւններ յարուցանելու չափ յանդուգն չդառնալու։

Խմբագիրը մը պէտք է խօսի պէտք է հասարակաց միտաս պատճառով ամենն գործատնութեանց դէմ բոլորքն։ բայց ընդդէմ՝ ոչ՝ ոչուան ընելէն յետոյ։ Ամենազարմանալի Պատրիարքական փոխանորդը ինչպէս քաւս քսելով փոխանորդցուելն ի՞նչ նշանակութիւն ունի։ հրատարակու սուտ խօսիլ, եւ իրեն դէմ՝ բարոյական խարդաւանքի մը սնքաղաքավար ընելն ի՞նչ կը թողուցանեն։ . . . կարծեմք հասարակաց առաջնոր ոգիմակդիրը իրմէ պատ մէկու մը չընծայեր։ եւ ինչպէս թաղիս պատկանելի խորհուրդը։ Նոյնպէս ալ մենք կը յոյսնենք ինքը ոչ սանձ դնէ գիրքին եւ պատասխան ընելու։ Հասնար պատուէ գրիչը։

Հանգնեցէք ասէր, յանուն արդարութեան նեարկիս սնկիւն մը չիորհնէ Ձեր պատասխան թերթին մէջ։

Ցնամ . . . Թոքէր «Ա.

1871 Հոկտ. 19 Գրուսայ

Ազնիւ Մասիս.

Խնդրեմ սոյն թերթիս բարեհաճիլ հրատարակութեան արտաքոյ նամակիս։

Գրուսայոյ հրաժարեալ Բարթոգիմէոս ընկերատ եպիսկոպոսը մինչ՝ ի գուան եւ ի գաստաբանն յանձնելոյ, ի չնորհս կամարանաւոր սիմոնականութեան եւ հանդիսիցն, իր փաւերական կնքով երրեմն առանց երբեմն քանիս վկայագրեր եւ բարոյականներ ի գաստաբանն ներկայացնելոյ կը ճգնի անվաւերացնել զարդար իրաւունս հակառարկազանութեանց, եւ երբեմն ճշմարիտ վկայիս կը պատուիրէ եւ կը սասան չեղեալ վկայել զեշմարիտն ի գաստաբանի։

Կիւրմէկեան Մ. Յակոբեն ծախուած առնուած եւ խլուած տունեալով բնցած գործը յետս դարձնել կը ջանայ, եւ իւրոցն անվաւեր է պատրով կը գիտէ ի գաստաբանն, եւ գործոն ճշմարիտ վկայիս վաւերացման պատճառն կը ջանայ եղծանել զվկայախօսութիւնան, եւ սուտ վկայութեամբ չինուս բարբարիս մի ներկայացնելով վերջապէս յանգիմանութիւն կրնգանի գաստաբանին մէջ «Վարդապետս բարեկամ, հինգ հարիւր ոսկի գրամս ալ գիտնս այլ ի գաստաբանս, անվաւեր են վկայութիւնդդ. քանզի ձեզ չի պատկանիր ստուգել այս տեսակ գործերը . . . »

Սոյն միջոցին հանդուցեալ Մ. Յակոբ Կիւրմէկեանի կոգակցին Եղբայր Մ. Ստեփանն՝ որ իր ջրոջը կողմէն փոխանորդութեան պաշտօն կը վարէր. եպիսկոպոսին անիրաւ տարքէն սակրկոյ բազոք կը բառնայ առ գաստաբան բսկոյով. «Կիֆենտիմ, ինձի քաղաքնեմ բիրեսէն տիրարտ պոս ուսէ՝ ին պոս. էշանա ճիմանի տանարտա հարիւթիւնի թանրման պոս ասէմ ալիմէթիմ վէ միլլեթիմ իթիաթսըզ ալրիթանրմամ պոս. ասէմ։ . . . »

Եր դանիմ եւ կիմացնեմ տիրելի ազգիս թէ այսուհետեւ ասոր երեսէն ինչ բարիք եւ ինչ լուսաւորութիւն յառաջդիմութեան կրնայ ծագիլ ասառապետ խնդամ ազգի հասարակութեանս, բաց՝ ի հոգեւորականութենէ։ Ամենասիրելի Պատրիարք ազգայնոց մեջ դարձուած խարտասակութիւնք. հակառարկազանութիւնք՝ եկեղեցի, ասառուածապաշտութիւն, տարբ անհան պատուրագ, ազգասիրութիւն, հաղորդութիւն. եւ ամենեին հոգեւոր մխիթարութիւն չտեսին. եւ չատերուն ոնգամ ծնած մանուկներն սկզբնական մեղաց լուծին ներքեւ ամենեցուն սարբ մկրտութեան խորհրդէն զուրկ մնացած են . . . »

Այ տյուսեհան. ապասինք որ Պրուսայոյ ժողովուրդք խաղաղութիւն գտնեն այս բարուս ազիրասան եւ անխիղճ եւ պիսկոպոսի ձեռքէն։ ի սէր սեռան մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, սուսգեցէք. տեսէք. որ Խրիստոսի Եկեղեցի դիւղին մէջ բրոթեսթանութիւնը ծագեցաւ. ժողովրդեան հասատաեսել է թէ ոչ։

* * *

Խսկիւտար Ս. Խաչ 28 հոկտ. 1871

. . . Խմբագիր.

Սրագրոյ 583 թուոյն մէջ «Թաղեցի» մը առորագրութեամբ նամակ մը տեսայ հոգեշունչ Յակոբ որբազանի գոյատանց կատարոյ խնդրոյն վրայոր։

Պ. Դամակագիրը կը շարունակ Յակոբ որբազանի տանջական կացութիւն, թաղեցոյ ամանց թատրոն երկսեռ վարժարանաց յատկացուցած կտակներուն հետ, որոնք թէպէտ եւ նոյն Որբոցանի յատուկ ջանից եւ աշխատութեանց արդիւնքն են։

Նոյնպէս արդէն նամակագիրը պարզած է պատասխան թաղեցի մը խնդիրը։ մի առ մի գրել այս եղելութեան վրայ տեղւոյն անձկութիւնը չնեղելով պէտք է դիտել որ 2000 գրի պարտամարհակ մ՚է եւ ոչ 3000 գրի։ Ազգասրոցանքն այն թուագիրը պատեալ. հաւար ոչ տրիւ ուսն մը հրատարուած է եւ ոչ ալ իրեն ներկայացուած պատեկով Մեջիլ իւր հոգը պարարքի. պարզարար վերոյմանք մը տեղի ունեցած էր Ազգն հրատարի խնդրոյն ամենեին տեղեկութիւն չունենալով այն անձի սրան չարի կը գանուէր պարտաւորեալ Հազարանոյ դատաւորաց ոմանց եղուտ մեջ տեղեկացած ման Յակոբեան էր կարծելով թէ ինչ բարեսիրաց ազգ ինչ ինչ բարեսիրաց ազգ ինչ ինչ բարեսիրաց ազգ ինչ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԵՐԵՔ ՀՐԱՑԱՆԱՆԻՐՔ

Աղէքսանդր Տիւմայի այս ամենէն ընտիր եւ հետաքրքրաշարժ պատմական վէպին առաջին հատորն արդէն հասաւ 'ի Կ. Պոլիս, եւ կը ծախուի Պ. Յ. Գաֆֆաֆիանի գրատունը, իսկ բաժանորդք կրնան ստանալ Տէր-Հանդ վաճառատունէն, որ 'ի Զաքմաքճըլար ելոց ուշտ. թիւ 10։

ՏՕՐԸ

ՍԻՐԱՑԻՆ ՎԷՊ ՄԸ

ՀԵՂԻՆԱԿ

Գ. ԻՆԸ ՄԻԵՐ

կը գտնուի Կ. Պոլիս Տէտէեանց վաճառատունը եւ Հայ գրավաճառաց քով։ Գին 20 պարսաշ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Իզմիրի կայսերական գործարանին համար պէտք եղած 10300 քիլօկրամ Քէօք-Պոյա գնահատեալ սիւտի գրուի յառաջիկայ երկու տարիի նպեսքեր Ցին 'ի Տարի Շաբաթ Յուսիսի տարս, յանձնուելու եղող վաճառականք կը հրաւիրուին 'ի Տարի Շաբաթ նոյն օրը ժամը ՅԻՆ մինչեւ երեկոյ։

Ց Նոյեմբեր 1871
Ի գուռն Նոպարապետի

ԻԼԱՆ

ԵԼԵՒ ՊՕՏՈՒՃԸ ՏԻՒՐԿԵԱՆԸ

ԹԷՔԷՆԷՅԻ ԱԳԷՐԵՆ ԳԱՒԱՌԸ ԷՆԱԷ

ԷՐԷՂԼԻՆԻ Ն՝ 67

Իշխու Պոյանը սիւքիանը ելեւ մէջիլ ալուանու ալուշ, ճանգիլ, սիթլաս, գաուիկէ մէ դըրկը կիսպի հեր ճիւս խիէքլի խմիա լէյ, մէ չու հա, մէ քաղիր լոհոր կիսպի հեր ճիւս նուանը խմիա մէ սէթրի, բանթալան մէ նէլէք կիսպի հեր նէվ էլպիսէ էվրոբա ուսուլինճէ նէքիս ալուանարաք պոյանմաքտան։ մէ պէյաղ գըրեր էքէլէրի ջէպարլըմաղ ամէ ալուսզու իլան ալունուր։ 30

Տէրէ-Բէր Էրէ-Գէքէ-Ալ Մուսա-

ԽՄԲԱԳՐԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ

Կ. Ս. ԻՍԿԻՍՃԻԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Կ. ՊՕԼԻՍ ԶԻՆԵԼԻ ԽԱՆ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՃԻԼԷԻ

ՇՈԳԵՆԱԻՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1871 ԴԱՍՆԱՄԵՐԵՐ 2 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ԱՒՆՔԱՆԷ՝Ն ՆՈՐ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՎՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱԻՆՆԵՐԸ

Ժամ թիւ— Նոյեմբեր

1 45 1 Եէնիմանալլէն Պէյիւքտէրէ, Թարապիա, Պէյքօղ, Եէնիքէօյ, Պոյաճըքէօյ Ի. Հիսար։
2 19 Եէնիմանալլէն Մէղարպուրնու, Պէյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Սիմէնա, Էմիրկէն, Ի. Հիսար, Պէպէք, Արնաւուտքէօյ։
2 45 20 Եէնիմանալլէն Մէղարպուրնու, Պէյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Հիսար, Պէպէք։
3 30 23 Բուլմէյի եւ Անատոլու Դաւազէն Պէյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Պոյաճըքէօյ, Ի. Հիսար, Պէպէք, Վանիքէօյ, Օրթաքէօյ։
4 30 18 Եէնիմանալլէն Մէղարպուրն, Պէյիւք Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Ի. Հիսար, Պէպէք, Արնաւուտքէօյ, Օրթաքէօյ, Պէշիք։ (Ուրբաթ օրերը Դուզկունտայ)։
5 30 19 Պէյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Սիմէնա, Էմիրկէն, Ի. Հիսար, Պէպէք, Արնաւուտքէօյ, Օրթաքէօյ, Պէշիքթաշ։ (Ուրբաթ օրերը Պէյլերպէյի)։
7 5 Եէնիմանալլէն Պէյիւքտէրէ, Թարապիա, Պէյքօղ։ Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Պանըճա, Ի. Հիսար, Գանտիլլի, Արնաւուտքէօյ, Պէյլերպէյ, Օրթաքէօյ, Գուզկունճուք, Պէշիքթաշ, Իսկիլարա։
8 45 25 Եէնիմանալլէն Մէղարպուրնու, Պէյիւքտէրէ, Թարապիա, Պէյքօղ, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Ի. Հիսար, Պէպէք, Արնաւուտքէօյ, Օրթաքէօյ, Պէշիքթաշ, Դարպաճաշ։
9 45 6 Պէյիւքտէրէն Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Պոյաճըքէօյ, Հիսար, Արնաւուտքէօյ, Գուզկունճէմէ, Պէյլերպէյի, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ։

Արեւելեան ճիւղ

2 22 Արնաւուտքէօյ, Գուզկունճէմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիքթաշ։
2 30 4 Արնաւուտքէօյ, Գուզկունճէմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիքթաշ, Դարպաճաշ։
3 6 Արնաւուտքէօյ, Գուզկունճէմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիքթաշ, Դարպաճաշ։
3 45 22 Արնաւուտքէօյ, Գուզկունճէմէ Օրթաքէօյ, Պէշիքթաշ։
4 15 4 Արնաւուտքէօյ, Գուզկունճէմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ, Դարպաճաշ։
5 15 18 Արնաւուտքէօյ, Գուզկունճէմէ, Օրթաքէօյ, Դուզկ. Պէշիկթաշ, Դարպաճաշ։
10 15 22 Արնաւուտքէօյ, Պէյլերպէյ, Գուզկունճուք։
10 45 4 Արնաւուտքէօյէն ուղղակի կամուրջ։

Արեւմտեան ճիւղ

2 28 Պէյիւք, Պէյքօղ, Բաշչապահ, Գանըճա, Ա. Հիսար, Վանիք, Զէնկէլքէօյ, Պէյլերպէյ, Գուզկունճուք։
2 15 5 Վանիքէօյէն, Զէնկէլքէօյ, Պէյլերպէյ, Գուզկունճուք, Դարպաճաշ։
2 45 17 Պէյիւք, Պէյքօղ, Բաշչապահճէ, Գանըճա, Ա. Հիսար, Վանիքէօյ, Զէնկէլքէօյ, Պէյլերպէյ, Գուզկունճուք, (Ուրբաթ օրերը ժամը 3 ին)։
3 15 21 Պէյքօղ, Բաշչապաղչէ, Գանըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէօյ, Զէնկէլքէօյ, Պէյլերպէյի, Գուզկունճուկ, (թացի ուրբաթէ)։

ԿԱՄՈՒՐՋԼԷՆ ՍԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱԻՆՆԵՐԸ

Եւրոպական ճիւղ

3 3) 4 Դարպաճաշ, Իսկիլարա, Պէշիքթաշ, Գուզկունճուք, Օրթաքէօյ, Պէյլերպէյ, Արնաւուտքէօյ, Գանտիլլի, Ի. Հիսար, Գանըճա, Էմիրկէն, Եէնիքէօյ, Պէյքօղ, Թարապիա, Պէյիւքտէրէ, Եէնիմանալլէ։
4 19 Պէշիքթաշ, Օրթաքէօյ, Արնաւուտքէօյ, Պէպէք, Ի. Հիսար, Էմիրկէն, Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէյիւքտէրէ։
5 45 25 Պէշիքթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչէշմէ, Արնաւուտքէօյ, Ի. Հիսար, Պոյաճըք, Էմիրկէն, Եէնիքէօյ, Պէյքօղ, Թարապիա, Պէյիւքտէրէ, Մէղարպուրնու, Եէնիմանալլէ։
7 30 6 Պէշիքթաշ, Օրթաքէօյ, Արնաւուտքէօյ, Ի. Հիսար, Էմիրկէն, Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէյիւքտէրէ։
10 18 Պէպէք, Ի. Հիսար, Էմիրկէն, Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէյիւքտէրէ, Մէղարպուրնու, Ի. եւ Ա. Գիւղաք։
10 45 1 Պէշիքթաշ, Ի. Հիսար, Պոյաճըքէօյ, Եէնիքէօյ, Պէյքօղ, Թարապիա, Պէյիւքտէրէ։
10 30 28 Օրթաքէօյ, Պէպէք, Ի. Հիսար, Էմիրկ, Սիմէն, Եէնիք, Թարապիա, Պէյիւքտէրէ, Մէղարպուրնու։
10 45 19 Պէշիքթաշ, Օրթաք, Արնաւ. Պոյաճ. Էմիրկէն, Սնիքէօյ, Թարապիա, Պէյիւքտէրէ, Եէնիմանալլէ։
11 10 Թարապիա, Պէյիւքտէրէ, Մէղարպուրնու, Եէնիմանալլէ։ (թացի ուրբաթէ)։
11 20 20 Գուրուչէշմէ, Պէպէք, Ի. Հիսար, Էմիրկ, Եէնիք, (Ուրբաթի օրերը թարսաղ, Պէյիւքտ. ժամ 11ը 19 անցած)։

Արեւելեան ճիւղ

3 22 Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Արնաւուտքէօյ։
3 45 4 Ուղղակի Արնաւուտքէօյ։
9 15 22 Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչէշմէ, Արնաւուտքէօյ։
9 45 4 Դարպաճաշ, Պէշիքթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչէշմէ, Արնաւուտքէ։
11 15 22 Դարպաճաշ, Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Արնաւուտքէօյ։
11 45 5 Պէշիքթաշ, Գուզկունճուկ, Գուրուչէշմէ։
11 45 6 Օրթաքէօյ, Արնաւուտքէօյ։

Արեւմտեան ճիւղ

4 15 28 Գուզկունճուք, Պէյլերպէյի, Զէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ, Արնաւուտքէօյ։ (Թացի ուրբաթէ)։
9 30 20 Գուզկ. Պէյլերպէյի, Զէնկէլք. Վանիք։ (Թացի ուրբաթէ)։
10 30 17 Գուզկունճուք, Պէյլերպէյի, Զէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ, Գանտիլլի, Ա. Հիսար, Գանըճա, Բաշչապահճէ, Պէյքօղ, Պէյիւքտէրէ։ (Ուրբաթի օրերը ժամ 10 ին)։
11 21 Գուզկունճուկ, Պէյլերպէյ, Զէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ, Հիսար, Գանըճա, Բաշչապահճէ, Պէյքօղ։
11 30 4 Դարպաճաշ, Գուզկունճուկ, Պէյլերպէյի, Զէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

(ՍՏԱՆՍԵԱՆ ԼԻՐԱՅԻ ՀԵՏ 100 ԳՐՈՒՇԻԷՆ)

Լոնդրա 3 ամիս գուրուշ		108մ։
Մարսիլիա »		24

ԸՆԹԱՑՔ ՊՐԱՄՈՑ

4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Անգլ. լիրա	գուրուշ	109 12
Նարօլէոն ոսկի	»	87 13
Իմպէրիալ ռուբ	»	89 10
Ռըբլիից	»	51.25
Հինդ Ֆրանք	»	—
Հինդնոց	»	104.25
Պղինձ	»	117,20

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Ա Ր Մ Տ Ի Ք

Ցորեն կարծր	Գէսարպոլիս	31	—32
» »	Աղաղ	29	—32
» »	Պոլէքտ	30	—31
» »	Պուրկազ	26	—30
» »	Թէքիրտաղ	26	—30
կակուղ	Աղաղ	31	—32
» »	Գէսարպոլիս	27	—31
Կիրքա Ֆունա		20	
Ցարեն կակուղ	Պուրկազ	20	—28
Վառնա			
» »	Պոլէքտ		
Եզիպտացորեն Թունա		14մ։	—15
» Անատոլ։		»	
Դարի Թունա		12մ։	—13
» Անատոլ։			

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

ԻՈՉԱԿ ՉՈՐ

Պուրսա	գուրուշ	140—170
Անատոլու	»	115—125
Զոյսա		
Էմիրնէ	»	
Մսկած	»	

ԲԱՄՊԱԿ գուրուշ

Կէյրէ	հօխա	9 —
Իզմիր	»	9 —
Առանա	»	8մ։—9
Պարսկաստան	»	6մ։—7
Վրաստան	»	7 —7մ։

ԲՈՒՐԴ

Անատոլու լուացուած	հօխա	14մ։—15
» չլուացուած	»	7—8
Բուլգէրի լուացուած	»	15—
» չլուացուած	»	6մ։—7մ։
Վրաստան լուացուած	»	— —
» հիւս		— —
» չլուացուած	»	— —
Ցորոնա	»	10 —
Նէգրի Շէհիր	»	8 —

ՄԱԶԸ

Պարսկաստան	հօխա	10մ։—
Անատոլու	»	9 —
Ճերմակ	»	6 —

ՃԷՕՐԻ

Դարպերի Ա. տեսակ	հօխա	19—20
» Բ. »	»	18 —
Ինկիլիզ	»	18 —
Թոգոմի	»	18մ։—
Արկէր	»	17 —
Խոզոտ	»	16—17
Զօրուշ		16—17

ԹԻՆԹԻՐ

Էնկիլիզ	հօխա	40 —42
Գոտաստանպոլ	»	—
Պէյլաղոր	»	—
Զէյրէկ	»	—
Վան	»	22 —23

ԱՃԾԻ ՄՈՐԹ

Ամասիա	9մ։—10կոտոր	մէկ Օ. Լ.
Եոզկատ	» » »	»
Մարաշ	» » »	»
Էրզրում	» » »	»
Գեյսէրի	» » »	»

ՁԷՕՐԻ

Մուսանիա	հօխա	6մ։—
Սէվալը	»	6 —
Սոքըզ	»	9 —
Մինգրելի	«	6մ։—
Պլինձ Թոգոմ Երկրին մէջ		9մ։—10
Պալէպ Դոսքամպոլ	հօխա	—
Աֆիոն	»	225 —240
Բրիմբէ	»	26 —27
Սուսամ	»	4 —4մ։
Պատաւատ Անատ.	ՔրլԷ	30 —33
» Բուլգէրի	»	—
Մոհաքա Պարսկ. Ծէյա	»	47 —52

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

			գուրուշ
Խանմկ ԲիօԱ. տեսակ 100	հօխ.	900—1000	
« Բ. »	»		
Սէմէն	»	16	
Շուքար փոշի Անգղ. կնդ.		260—262	
» » Գուղղ.	»	—	
» գլուխ Գադղ.		310—315	
Զայ Գոնիա	հօխան	21	—23
» Բէլքա ծագիկ	»	45	—70
Անաց (գաղաչ)	կնդ.	900	—910
Պղպէղ (պիպէր)	հօխա	9	—9մ։
Լէզակ (չիվիա) Պէնկալա	»	135	—170
» » Մաորաս	»	—	—
Զինք ոսխտ. 100 հօխ. Ֆր.		70	—
Երկաթ ձուլածեւ		58	—60
» ասիատակ		72	—
» բեսեմեր		64	—66
Քարֆիլա		120	—
Բրինձ յոսալիոյ 100 Քիլ. Ֆր.		42մ։	
Կարագ եղ Ռուսիոյ	դրմ.	13	—14
Ֆասիեաց	»	36	—37